

Veilingen die geschiedenis schreven

250 jaar Christie's

Dit jaar viert veilinghuis Christie's zijn 250-jarig bestaan. Al die tijd onstonden ongeloflijk veel verhalen over de kunstwerken die in de loop der jaren zijn verkocht en over hoe romantische, opmerkelijke en toevallige gebeurtenissen de verkopers en kopers bij elkaar hebben gebracht. COLLECT licht er enkele stukken uit.

TEKST: TED COERT

Rembrandt van Rijn (1606 - 1669), 'Portret van de schilder zijn zoon Titus', ca 1655, olieverf op doek, © The Norton Simon Foundation.

Reuring om een Rembrandt

Dit jongensportret door Rembrandt haalde de voorpagina van Time Magazine in 1965, niet alleen om de hamerprijs van 760.000 Engelse Guinea (de aristocratische munt die toen nog voor kunst werd gebruikt, ca. £800.000), maar ook om de omstandigheden waaronder het werk werd geveild. Door een afspraak over onopvallende signalen, miste de doorgewinterde veilingmeester en toenmalig directeur Peter Chance een laatste bod en ging het werk voor 700.000 Guinea naar Marlborough Fine Art in Londen. De verzamelaar die de afspraak met Chance had gemaakt, ontstak in woede en hield de veilingmeester aan zijn afspraak. En zo leidde de wens om zo min mogelijk aandacht te krijgen, tot heel veel publiciteit voor de Amerikaanse industrieel Norton Simon. De veiling werd onmiddellijk heropend en het werk kwam toe aan Simon, in wiens museum het werk nog steeds te zien is. Later heeft Chance bekend dat het betreffende moment 'the worst moment' van zijn carrière was. De herkomst van het schilderij is misschien nog het meest opmerkelijk. De Britse schilderijenrestaurator George Barker was in 1815 in de buurt van Den Haag, waar hij het werk tijdens een overnachting op een boerderij zag hangen. Hij gaf de eigenaar aan het schilderij mooi te vinden. Op zijn beurt heeft die het meegegeven voor de prijs van de overnachting, 1 Schilling. Toen Barker terug in Engeland was, liet hij het aan zijn patroon Lord Spencer zien. Vanaf dat moment was het onderdeel van een belangrijke collectie en is de rest geschiedenis.

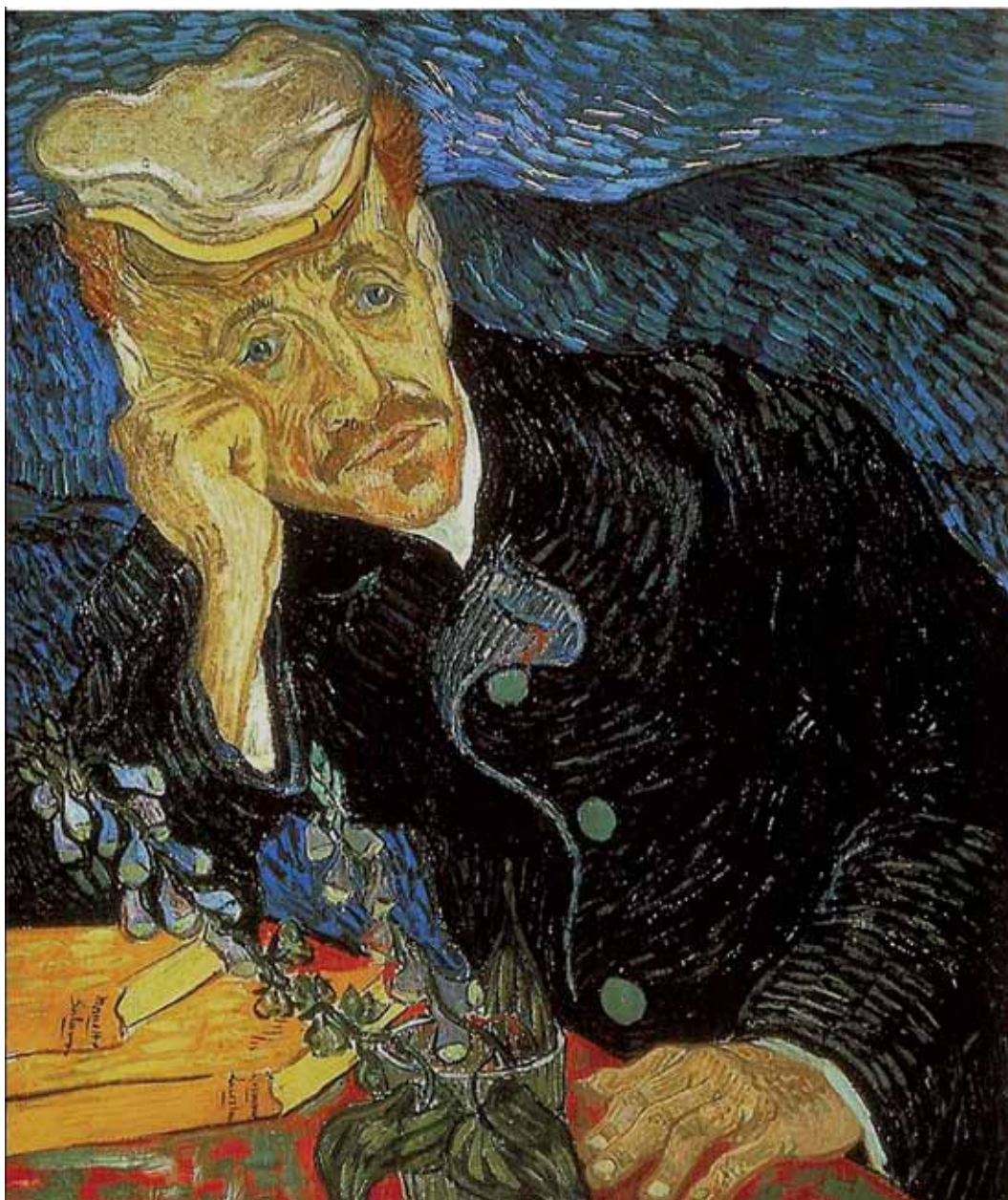
Van ontmoetingsplek tot hoofdspeler in de veilingwereld

James Christie (1730 - 1803) hield zijn eerste gevestigde Londense veiling in 1766. De veilingzalen aan Pall Mall waren gelegen in een populair deel van Londen. Kunstenaars, politici, schrijvers en zakenlieden waren al snel bekend met de veilingzalen en het werd een onvervangbare ontmoetingsplek voor de high society. Door de onrusten op het Europese vasteland kwamen er veel kunstschaten vrij en James' zoon bezorgde het veilinghuis de faam die het nog steeds heeft. Inmiddels kent het veilinghuis vestigingen over de gehele wereld, met New York, Hong Kong, Genève en Londen als hoofdlocaties. Internationale reorganisaties hebben de nadruk gelegd op de top van de markt, waarbij veel traditionele locaties als Amsterdam helaas hun invloed hebben verloren. Toch blijft Christie's één van de hoofdspelers in de veilingwereld en hun kennis en competitie om vergeten of verloren meesterstukken op te sporen belooft veel voor de toekomst.

Van Gogh in Japan

Voor Vincent van Gogh heeft de Japanse kunst veel invloed op zijn werk gehad. En dat die aantrekkingskracht wederzijds was, is wel bewezen met het record van de hoogste hamerprijs van welk schilderij ooit en van het volledige oeuvre van Van Gogh door een Japanse koper. Het portret van dokter Gachet schilderde Van Gogh in de laatste maanden van zijn leven, in de periode dat hij door hem werd verzorgd. Er zijn twee exemplaren, waarvan de tweede nu in Musee d'Orsay te zien is. De eerste versie heeft lange tijd in Frankfurt gehangen. Onder de noemer 'entarterte kunst' werd het doek in 1937 geconfisqueerd en kwam in de privé-collectie van Hermann Göring terecht. De Duitse bankier Franz Königs redde het werk van de ondergang door het van Göring te kopen. Hij woonde in Amsterdam en bracht het onder

bij Siegfried Kamarsky die het naar de VS verscheepte. Toen het werk bij Christie's New York in 1990 op de markt kwam, heerste er malaise in de Japanse economie. De Japanners waren de drijvende kracht achter de enorme bedragen die voor kunst werden betaald, maar een crisis lag op de loer. Een Japanse kunsthandelaar bleef toen echter bieden tot hij het werk bemachtigd had. Meer dan twee keer zoveel als de richtprijs gaf hij er voor, 82,5 miljoen dollar. De volgende dag maakte de alom omstreden papiermagnaat Ryohei Saito bekend dat hij de nieuwe eigenaar was. Hij zorgde voor veel opschudding toen hij de wereld liet weten met het werk te willen worden gecremeerd. Zijn woordvoerders nuanceerden deze uitspraken maar het werk is sinds de veiling nooit meer te zien geweest. Saito overleed in 1996.

Vincent van Gogh (1853-1890), 'Portret van Dr Gachet', 1890, olieverf op doek, Privécollectie.

Garrard (juwelier sinds ca 1830), 'Poltimore Tiara', ca. 1870, verschillend slijpsel diamant gezet in goud en zilver. Losse elementen zijn om te zetten in een collier of broche, privécollectie.

Een verloren tiara

De archieven van Christie's vertellen ook een verhaal over de Poltimore Tiara, die eigendom was van prinses Margaret. De jongere zus van Koningin Elizabeth II overleed in 2002, en vanwege een enorme som erfbelasting moesten haar zoon en dochter bezittingen van de hand doen om dit te kunnen betalen. Een gigantisch evenement waarvoor duizenden mensen van over de hele wereld in de rij stonden, voltrok zich in Londen. De Poltimore Tiara, vernoemd naar de tweede Baron van Poltimore, is rond 1870 door de beroemde Engelse juwelier Garrard gemaakt en werd in 1959 op de veiling door het koningshuis gekocht. Prinses Margaret droeg het tijdens haar huwelijk in 1960, wat het eerste koninklijke huwelijk was dat wereldwijd door 300 miljoen televisiekijkers werd bekeken. In 2006 werd £ 926.400 voor de tiara geboden door een anonieme Aziatische koper. Zijn dochter was zo verliefd geworden op de tiara dat hij die voor haar kocht. Tot op heden is de tiara helaas nooit meer te zien geweest.

La Peregrina, de duurste parel ooit

Toen Elizabeth Taylor in 2011 overleed, volgde er al snel een juwelenveiling van haar collectie. Deze verbrak vele veilingrecords waaronder een recordopbrengst voor een juweel met parels. Op dit moment is niet publiek bekend in wiens collectie La Peregrina genaamd, dook op in de zestiende eeuw en is onderdeel geweest van de Spaanse kroonjuwelen. Eind negentiende eeuw werd hij verkocht aan de Engelse familie Hamilton en in 1969 verscheen deze unieke parel op de veiling. Hollywoodster Richard Burton was de toenmalige echtgenoot van Elizabeth Taylor en kocht de parel voor haar. Hij liet een bijpassend collier

in de stijl van de Renaissance maken bij Cartier waarin parels, robijnen en veel diamanten werden verwerkt. De lange en vaak omstreden geschiedenis die in Jewellery Archives is beschreven, symboliseerde misschien ook wel de relatie tussen Richard Burton en Elizabeth Taylor. Een haat-liefde verhouding die helaas tot twee keer toe geen stand heeft gehouden. Voor de veiling in 2011 gingen de stukken de hele wereld over, en werd het online-volgen en -meebieden met de veiling voor het eerst mogelijk. In een paar zinderende minuten steeg de prijs tot bijna twaalf miljoen dollar, zes keer meer dan de geschatte waarde.

La Peregrina, parel, eind 16e eeuw, diamanten zetting eind 19e eeuw, collier van natuurlijke parels, diamant en robijn en gecultiveerde parels door Cartier (1972). De hanger kan ook los gedragen worden. Privécollectie.

Meer weten

Lezen

Ter ere van het jubileum is er een aantal publicaties verschenen. 'Going once. 250 years of culture, taste and collecting at Christie's' beschrijft de geschiedenis van het veilinghuis en geeft een overzicht van 250 opmerkelijke veilingen of kunstwerken.

Uitgave: Phaidon press
ISBN: 9780714872025

'Christie's. The jewellery archives revealed' neemt een kijkje in de nog nooit bekeken archiefstukken van de juwelenafdeling.

Uitgave: ACC Art Books
ISBN: 9781851498475